

РАДА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**ОСНОВНІ
РЕЗУЛЬТАТИ
ПЕРШОГО ЕТАПУ
РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ
І ОБОРОНИ
УКРАЇНИ**

Виходячи з довгострокового характеру російської гібридної агресії проти України, глибокої кризи світового порядку та системи міжнародної безпеки, протягом 2015–2016 років уперше в історії незалежної України здійснено **комплексний огляд сектору безпеки і оборони** та на основі його результатів оновлено систему стратегічних документів безпекового і оборонного планування. Зокрема, прийняті нові Стратегія національної безпеки України, Воєнна доктрина України, Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, Стратегічний оборонний бюлетень, Стратегія кібербезпеки, в яких дано реалістичну оцінку безпекового середовища, визначено пріоритети державної політики національної безпеки до 2020 року. Розпочато роботу з системної модернізації законодавства у сфері безпеки і оборони.

Реформується система **Міністерства внутрішніх справ України**. Сформовано Національну гвардію України як військове формування з правоохоронними функціями на принципово новій основі жандармерії європейського зразка. Утворено Національну поліцію, основне завдання якої – захист прав, свобод і законних інтересів громадян. Розвиваються Державна прикордонна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій і Державна міграційна служба України як складові системи Міністерства внутрішніх справ України. Відповідно до вимог Конституції України реформується система досудового слідства, створено інституційну основу для посилення боротьби з корупцією.

Продовжено розпочату в 2014 році роботу з формування **сектору безпеки і оборони України як цілісної системи, об'єднаної єдиним керівництвом**. Вдосконалено механізм координації діяльності його складових. Зокрема, згідно з рішеннями Ради національної безпеки і оборони України утворено Воєнний кабінет РНБО України, Головний ситуаційний центр України, активно розвивається мережа ситуаційних центрів органів сектору безпеки і оборони.

Розпочато реформування **розвідувальних органів**. Утворено Об'єднаний комітет з питань розвідувальної діяльності при Президентові України, розроблено і затверджено Главою держави Національну розвідувальну програму на період до 2020 року. Завершується створення системи постачання видової інформації, зокрема інформації дистанційного зондування земної поверхні, для потреб органів сектору безпеки і оборони та інших споживачів.

Поглиблюється **співробітництво з НАТО**, послідовно запроваджуються стандарти Альянсу в секторі безпеки і оборони. Діють вісім трастових фондів, до процесів розвитку сектору безпеки і оборони залучені експерти з держав-членів НАТО, розвивається військово-технічне співробітництво з цими державами. На Варшавському саміті Альянсу прийнято рішення щодо надання Україні Комплексного пакета допомоги.

Створюється **система стратегічних комунікацій** органів сектору безпеки і оборони, яка передбачає скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, цивільно-військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на реалізацію національних інтересів.

Формується **національна система кібербезпеки і кіберзахисту**, яка повинна забезпечити оперативне і адекватне реагування на кіберзагрози. Чітко визначено відповідальність складових цієї системи. Розпочав діяльність Національний координаційний центр кібербезпеки, розгортається Національна телекомунікаційна мережа.

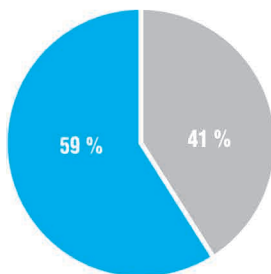
Набув потужного імпульсу розвиток вітчизняного **оборонно-промислового комплексу**, який перетворився на один з пріоритетних секторів економіки. Метою реформування ОПК є забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань сучасним озброєнням і військовою технікою.

Протягом 2015 та першого півріччя 2016 року в Україні визначено стратегічне бачення розвитку системи забезпечення національної безпеки та сектору безпеки і оборони, практично розпочато їх формування. Таким чином, завершено перший етап реформування національної безпеки і оборони. **Ці зусилля знайшли підтримку як більшості громадян України (59% опитаних відзначають прогрес у здійсненні цієї реформи), так і іноземних партнерів, насамперед держав-членів НАТО.**

Ключове завдання подальшої реалізації реформи національної безпеки і оборони полягає у розвитку безпекового і оборонного потенціалу держави. **Особлива відповідальність за хід реформи покладається на керівників органів сектору безпеки і оборони.**

ГРОМАДСЬКА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕФОРМИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ¹

СПРИЙНЯТТЯ РЕФОРМИ

ГРОМАДЯНИ ВВАЖАЮТЬ, ЩО:

¹ http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/broshura_a4_ukr.pdf

ЗА ІНФОРМАЦІЮ ПРОЕКТНОГО ОФІСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ РЕФОРМ², ЗГІДНО З РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОГО TNS UKRAINE СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ 2015 РОКУ ГРОМАДЯНИ ПЕРЕВАЖНО ПОЗИТИВНО ОЦІНЮЮТЬ ХІД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

² http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/broshura_a4_ukr.pdf

СТРАТЕГІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

(затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287)

Стратегія національної безпеки України спрямована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки, а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, і Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020».

Основними цілями Стратегії є:

- мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави;
- утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО.

Стратегія визначає, що запорукою національної безпеки і відновлення територіальної цілісності України є потужні Збройні Сили України, інші утворені відповідно до законів України військові формування, що забезпечені сучасним озброєнням і військовою технікою, активна зовнішньополітична діяльність, ефективні розвідувальні, контррозвідувальні і правоохоронні органи.

Ключовим пріоритетом Стратегії є розвиток на основі впровадження стандартів НАТО безпекових і оборонних спроможностей, які є запорукою національної безпеки та відновлення територіальної цілісності України.

Стратегія визначає напрями і пріоритети розвитку сектору безпеки і оборони.

ВОЄННА ДОКТРИНА УКРАЇНИ

(затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555)

Воєнна доктрина України визначає головною метою воєнної політики України створення умов для відновлення територіальної цілісності держави, її суверенітету і недоторканності в межах державного кордону України.

Основними цілями у сфері воєнної політики України є:

- відбиття збройної агресії Російської Федерації проти України;
- забезпечення обороноздатності України на рівні, достатньому для запобігання виникненню збройного конфлікту, а у разі збройного конфлікту – для його локалізації і нейтралізації;
- участь України в реалізації спільної політики безпеки і оборони Європейського Союзу;
- удосконалення системи забезпечення воєнної безпеки, яка б гарантувала надійний захист держави від зовнішніх та внутрішніх загроз, гідне сприйняття України на міжнародному рівні та відповідала критеріям членства України в ЄС і НАТО.

Відповідно до Воєнної доктрини Україна вважатиме своїм воєнним противником іншу державу (коаліцію держав), дії якої (яких) кваліфікуються законами України або міжнародно-правовими актами як збройна агресія. На сьогодні воєнним противником Україна вважає Російську Федерацію. Потенційним воєнним противником Україна визнаватиме державу (коаліцію держав), дії або наміри якої (яких) матимуть ознаки загрози застосування воєнної сили проти України.

Виходячи із засад внутрішньої і зовнішньої політики, з урахуванням характеру актуальних загроз національній безпеці Воєнна доктрина України визначила основні завдання воєнної політики України у найближчий час і в середньостроковій перспективі.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

(затверджена Указом Президента України від 14 березня 2016 року № 92)

Метою Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України є визначення шляхів формування національних безпекових та оборонних спроможностей, що дадуть змогу відновити територіальну цілісність України у межах міжнародно визнаного державного кордону України, гарантувати мирне майбутнє України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, а також забезпечать створення національної системи реагування на кризові ситуації, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, гарантування особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, забезпечення кібербезпеки, оперативне спільне реагування на кризові та надзвичайні ситуації.

Концепція визначає взаємопов'язані за єдиним задумом напрями і пріоритети розвитку сектору безпеки і оборони як цілісної системи, а також його окремих органів.

Документом встановлено розподіл відповідальності складових сектору безпеки і оборони України за організацію планування, реагування на загрози та під час виконання завдань за призначенням.

Основні зусилля з розвитку сектору безпеки і оборони зосереджуватимуться на поетапному та узгодженому нарощуванні оперативних спроможностей сил безпеки і оборони та рівня їх готовності до невідкладного реагування на виклики й загрози національній безпеці України.

СТРАТЕГІЧНИЙ ОБОРОННИЙ БЮЛЕТЕНЬ УКРАЇНИ

(затверджений Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240)

Стратегічний оборонний бюлетень України розвиває положення Стратегії національної безпеки України, Воєнної доктрини України та Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України і є завершальним у циклі оборонного планування.

У порядку пріоритетності визначено такі стратегічні цілі:

перша – об'єднане керівництво силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами-членами НАТО;

друга – ефективна політика, системи планування і управління ресурсами в секторі оборони з використанням сучасних євроатлантичних підходів;

третя – оперативні (бойові, спеціальні) спроможності сил оборони, необхідні для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки;

четверта – об'єднана система логістики і система медичного забезпечення, здатні надати підтримку всім компонентам сил оборони;

п'ята – професіоналізація сил оборони та створення необхідного військового резерву.

Реалізація положень Стратегічного оборонного бюлетеня сприятиме посиленню демократичного цивільного контролю за сектором оборони, ефективному використанню ресурсів, що виділяються на потреби оборони, та надасть змогу завершити системне реформування Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших військових формувань, значно підвищити їх можливості щодо виконання завдань з оборони країни.

За підсумками реалізації Стратегії національної безпеки України буде оновлено цілі й завдання щодо її продовження, які знайдуть своє відображення у новій редакції Стратегічного оборонного бюлетеня.

СТРАТЕГІЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

(затверджена Указом Президента України від 15 березня 2016 року № 96)

Метою Стратегії кібербезпеки України є створення умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства і держави.

Для досягнення цієї мети необхідними є:

- створення національної системи кібербезпеки;
- посилення спроможностей суб'єктів сектору безпеки та оборони для забезпечення ефективної боротьби із кіберзагрозами воєнного характеру, кібершпигунством, кібертероризмом та кіберзлочинністю, поглиблення міжнародного співробітництва у цій сфері;
- забезпечення кіберзахисту державних електронних інформаційних ресурсів, інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, а також інформаційної інфраструктури, яка знаходиться під юрисдикцією України та порушення сталого функціонування якої матиме негативний вплив на стан національної безпеки і оборони України (критична інформаційна інфраструктура).

Розвиток та безпека кіберпростору, запровадження електронного урядування, гарантування безпеки й сталого функціонування електронних комунікацій та державних електронних інформаційних ресурсів мають бути складовими державної політики у сфері розвитку інформаційного простору та становлення інформаційного суспільства в Україні.

Цей документ вперше визначає розподіл відповідальності органів сектору безпеки і оборони у сфері кібербезпеки, передбачає створення координаційного механізму в цій сфері, встановлює напрями і пріоритети розвитку спроможностей щодо кіберзахисту і забезпечення кібербезпеки.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА І НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

- прийнято Закон України «Про Національну гвардію України» (нова редакція);
- прийнято Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (нова редакція);
- прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України з питань оборони» (щодо уточнення деяких визначень, функцій і завдань Міністерства оборони України, Генерального штабу, інших органів військового управління, а також створення окремих родів військ у складі Збройних Сил України);
- прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо Сил спеціальних операцій Збройних Сил України»;
- прийнято Закон України «Про військово-цивільні адміністрації»;
- внесено зміни до Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації»;
- прийнято Закони України «Про Національну поліцію України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України» (у частині розподілу підслідності);
- розроблено проекти законів України про внесення змін до законів України «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»;
- схвалено Урядом проект Закону України «Про електронні комунікації»;
- розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо інженерно-транспортного забезпечення оборони України у мирний час та особливий період»;
- розроблено проект Закону України «Про національну безпеку України»;

- Президентом України затверджено Національну розвідувальну програму на 2016–2020 роки;
- прийнято План реформування правоохоронних органів, який відіграв важливу роль в отриманні позитивного висновку Єврокомісії щодо звіту України про завершення другого етапу виконання заходів щодо лібералізації візового режиму з ЄС;
- розроблено проект Державної цільової оборонної програми розвитку озброєння та військової техніки Збройних Сил України на період 2020 року, який направлено на розгляд Кабінету Міністрів України;
- затверджено Програму підвищення обороноздатності держави та забезпечення невідкладних потреб Збройних Сил України (постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 року);
- затверджено Програму підвищення обороноздатності і безпеки держави та забезпечення невідкладних потреб Національної гвардії України на 2015 рік (постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року);
- затверджено Програму підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині висвітлення надводної обстановки (постанова Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2015 року);
- розроблено проект Державної цільової оборонної програми оптимізації та реорганізації Збройних Сил України на 2015–2017 роки, який направлено на розгляд Кабінету Міністрів України;
- розроблено проект концепції Державної цільової програми розвитку Національної гвардії України до 2024 року;
- розроблено проект Воєнно-медичної доктрини України (схвалено на засіданні Кабінету Міністрів України 23 грудня 2015 року).